

BIULETYN OGRODÓW BOTANICZNYCH

Nr 3, 1967

ALEKSANDER ŁUKASIEWICZ

PROFESOR ZYGMUNT CZUBIŃSKI

24. VI. 1912 — 1. II. 1967

Dnia 1 lutego 1967 roku zmarł w Poznaniu profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu — doktor Zygmunt Czubiński.

Poza licznymi funkcjami, jakie pełnił w obrębie naukowego środowiska poznańskiego i w wielu instytucjach na terenie całej Polski, profesor Czubiński kierował również Ogrodem Botanicznym UAM w Poznaniu. Kierownictwo to objął wraz z przejściem Ogrodu Botanicznego przez Uniwersytet Poznański w 1950 roku i na tym stanowisku pozostał do końca swego życia.

Zasługi profesora Czubińskiego dla Ogrodu Botanicznego UAM są bardzo duże. Aby należycie ocenić Jego wkład pracy dla odbudowy i rozwoju Ogrodu Botanicznego należy uprzytomnić sobie stan Ogrodu w chwili przejmowania go przez Uniwersytet Poznański.

W latach okupacji (1939-1945) część Ogrodu wykorzystywano jako park publiczny dla ludności niemieckiej, a reszta przeznaczona była pod uprawę warzyw. Niemcy systematycznie zaniedbywali Ogród, ponieważ plany ich przewidywały nawet jego likwidację. Ogromnych zniszczeń wśród drzew i krzewów dokonała też zima 1939/40 roku. W czasie walk o Poznań w 1945 roku Ogród uległ dalszej dewastacji, gdyż został pocięty okopami i w różnych jego miejscach zlokalizowano stanowiska artylerii niemieckiej.

W latach 1945—1950 Ogród znajdował się pod opieką Państwowej Szkoły Ogrodnictwa w Poznaniu. W tym czasie zdołano uporządkować teren po działaniach wojennych, lecz brak było naukowego kierownictwa i środków na całkowitą odbudowę istniejących już przed wojną działów botanicznych, a już tym bardziej na rozbudowę Ogrodu.

Przejmując kierownictwo Ogródu profesor Czubiński wychodził z założenia, że Ogród Botaniczny będzie dla Uniwersytetu spełniał ważne zadania dydaktyczne i naukowe. Aby jednak Ogród z zadań tych mógł się wywiązać, musiał zgromadzić przede wszystkim odpowiednie kolekcje roślin, celowo zgrupowanych w określonych działach botanicznych, również zaangażować odpowiedni personel.

Profesor Czubiński, jako człowiek niezwykle pracowity, od samego początku włączył się osobiście do wszystkich prac związanych z odbudową i przebudową najważniejszych działów botanicznych oraz do zakładania nowych. Dzięki temu już w ciągu pierwszych kilku lat przebudowano i ponownie założono cały dział systematyczny, dział biologii roślin, liczne zbiorniki dla roślin wodnych oraz wielki dział ekologiczny (alpinarium, step, wydmę, torfowisko, wrzosowisko i roślinność leśną). Uruchomiono rozmnażalnię dla roślin gruntowych i założono pierwsze w dziejach Ogródu szklarnie, których powierzchnia początkowo wynosiła 650 m². Zgromadzono w nich najważniejsze grupy roślin tropikalnych. W tym samym czasie powstało również gospodarstwo Ogródu.

Dalsze starania profesora Czubińskiego szły w kierunku przekształcenia Ogródu Botanicznego UAM w uniwersytecki zakład naukowo-dydaktyczny. W związku z tym już w 1952 roku zostały wprowadzone w Ogródzie obowiązujące ćwiczenia dla studentów III roku botaniki (po 15 godzin dla każdej grupy). Na zajęciach tych studenci w sposób encyklopedyczny przyswajali sobie najważniejsze zagadnienia związane z uprawą roślin dla celów dydaktycznych. Poznanie tych zagadnień było szczególnie ważne dla absolwentów przechodzących do pracy w szkolnictwie, gdzie często — poza innymi obowiązkami — prowadzone są ogródki szkolne i gabinety biologiczne.

Z inicjatywy profesora Czubińskiego w Ogródzie Botanicznym UAM każdego roku prowadzone były prace magisterskie z zakresu rytmiki rozwojowej bylin, aklimatyzacji i fenologii roślin. Poza zajęciami dydaktycznymi, Ogród Botaniczny w ciągu całego roku dostarczał materiał roślinny do ćwiczeń dla innych zakładów naukowych.

Pod kierownictwem profesora Czubińskiego Ogród Botaniczny UAM stał się placówką naukową z własną problematyką. Wyrazem tego są publikowane co-rocennie prace naukowe i naukowopopularne z zakresu rytmiki rozwojowej, fenologii, aklimatyzacji roślin i ogrodnictwa ozdobnego.

Profesor Czubiński wykazywał zawsze wielkie zainteresowanie sprawami Ogródu Botanicznego. Cechowała go niezwykła życzliwość dla wszystkich pracowników i serdeczny, przyjacielski do nich stosunek. Pozostanie On na zawsze w pamięci pracowników Ogródu Botanicznego Uniwersytetu Adama Mickiewicza.